

ჩრდილოეთ ამერიკის თავისუფალი ვაჭრობის ასოციაცია (NAFTA) და მისი ეკონომიკური შედეგები

რამაზ ფუტყარაძე

<https://doi.org/10.35945/gb.2018.05.029>

ეკონომიკის დოქტორი, ასოცირებული პროფესორი
ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, საქართველო
ramaz.putkaradze@tsu.ge

საკვანძო სიტყვები: ეკონომიკური ინტეგრაცია, ნაფტა, თავისუფალი ვაჭრობა, ეკონომიკური ეფექტები

ჩრდილოეთ ამერიკის თავისუფალი ვაჭრობის ასოციაცია (NAFTA) დაარსდა 1994 წელს და აერთიანებს აშშ-ს, კანადასა და მექსიკას. შეთანხმების ძალაში შესვლის შემდეგ გააუქმდა უმეტესი სატარიფო და არასატარიფო ბარიერების ამ ქვეყანას შორის. ასოციაციამ მნიშვნელოვნად შეუწყო ხელი წევრ სახელმწიფოებს შორის ვაჭრობის გაღრმავებას და ინვესტიციების ზრდას.

ნაფტა არის მაგალითი თუ რა დადებითი სიკეთის მოტანა შეუძლია თავისუფალ ვაჭრობას წევრი ქვეყნებისათვის. მიუხედავად ნაფტას არსებობის 24 წლისა მან უდიდესი შედეგები მოუტანა წევრ ქვეყნებს, გაიზარდა წევრი ქვეყნების მშპ, მშპ მოსახლეობის ერთ სულზე, გაიზარდა დასაქმება. ნაფტა არის მაგალითი, რომ თავისუფალ ვაჭრობას აქვს და ექნება მომავალი. სხვადასხვა კვლევებით 1993 წლიდან დასაქმებულთა რაოდენობა 40 მლნ ადამიანით გაიზარდა. უნდა აღინიშნოს რომ, აშშ-ის სასაქონის ექსპორტის მოცულობა კანადაში 1993 წელს 100 მლრდ აშშ დოლარიდან 2016 წელს 267 მლრდ აშშ დოლარამდე გაიზარდა. ხოლო მექსიკაში — 142 მლრდ. დან 498 მლრდ აშშ დოლარამდე; აშშ-ის იმპორტის მოცულობა კანადიდან შეადგენდა 1993 წელს 111 მლრდ აშშ დოლარს, ხოლო 2016 წელს 278 მლრდ აშშ დოლარს, ხოლო მექსიკიდან იმპორტი — 151 მლრდ-დან 572 მლრდ აშშ დოლარამდე. მექსიკაში ყოველი მე-4 სამუშაო ადგილი ექსპორტზეა დამოკიდებული.

NAFTA-ს დიდი მხარდაჭერა აქვს აშშ-ში (ასევე კანადასა და მექსიკაში). 2017 წლის თებერვალში ჩატარებული Gallup-ის გამოკითხვის თანახმად, ამერიკელების 70%-ზე მეტმა განაცხადა, რომ NAFTA კარგი იყო აშშ-სთვის.

ცხრილ N1-ში მოცემულია ინტეგრაციაში მონაწილე სამივე წევრი ქვეყნის ძირითადი ეკონომიკური ინდიკატორები. ნათელია, რომსამივე ქვეყნისთვის ჩანს დადებითი შედეგები ასე მაგალითად, აშშ-ში მოსახლეობა თუ 1994 წელს შეადგენდა 263 მლნ კაცს, 2017 წელს გაიზარდა 327 მლნ-მდე, მექსიკაში — 92 მლნ დან და 129 მლნ-მდე, ხოლო კანადაში 29 მლნ დან 37-მლნ კაცამდე. ნომინალური მშპ-ის მოცულობა აშშ-ში 1994 წელს 7,3 ტრლნ აშშ დოლარიდან 2017 წელს 19,4 ტრლნ აშშ დოლარამდე გაიზარდა, მექსიკაში იგივე მაჩვენებელი — 508 მლრდ აშშ დოლარიდან 1148 მლრდ აშშ დოლარამდე, ხოლო კანადაში — 548 მლრდ აშშ დოლარიდან 1627 მლრდ აშშ დოლარამდე გაიზარდა.

აშშ-კანადის საგარეო სავაჭრო თანამშრომლობა. კანადა აშშ-ის მე-2 უმსხვილესი სავაჭრო პარტნიორი ქვეყანაა, 2016 წელს მხარეებს შორის საქონლით სავაჭრო ბრუნვამ 544,9 მლრდ აშშ დოლარის შეადგინა. მათ შორის აშშ ექსპორტი კანადაში 266,8 ხოლო საქონლის იმპორტი კანადიდან 278,1 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა. აშშ-ს ვაჭრობის დეფიციტმა კანადასთან 2016 წელს 11,2 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა. მხარეებს შორის მომსახურებით სავაჭრო

ცხრილი 01 [1, გვ.5.]

მექსიკის, კანადისა და აშშ-ის ძირითადი ეკონომიკური ინდიკატორები 1994 და 2017 წლები

	Mexico		Canada		United States	
	1994	2017	1994	2017	1994	2017
Population (millions)	92	129	29	37	263	327
Nominal GDP (US\$ billions)	508	1,148	548	1,627	7,309	19,371
Nominal GDP, PPP Basis (US\$ billions)	790	2,372	654	1,671	7,309	19,371
Per Capita GDP (US\$)	5,499	8,890	19,914	44,415	27,777	59,332
Per Capita GDP in \$PPP	8,555	18,370	22,531	45,630	27,777	59,330
Exports of goods and services (% of GDP)	14%	37%	33%	31%	10%	12%
Imports of goods and services (% of GDP)	18%	39%	32%	34%	11%	15%

ბრუნვამ 2016 წელს 85,4 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა, აქედან აშშ მომსახურების ექსპორტმა კანადაში 56,4 მლრდ აშშ დოლარი, ხოლო იმპორტი 29 მლრდ აშშ დოლარი იყო. აშშ-ს დადებითმა სავაჭრო ბალანსმა კანადასთან 27,4 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა.

ბოლო წლებია კანადა ამერიკის შეერთებული შტატების უმსხვილესი საექსპორტო ბაზარია. 2017 წელს აშშ-ის საექსპორტო საქონელი კანადაში 282,5 მლრდ აშშ დოლარი იყო და აშშ-ს ექსპორტი კანადაში 1993 წელთან შედარებით 181%-ით გაიზარდა. აშშ-ს ექსპორტი კანადაში 2017 წელს აშშ-ის საერთო ექსპორტის 18.3%-ს შეადგენს. მხოლოდ აშშ-ის სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის ექსპორტმა კანადაში 2017 წელს 24 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა. კანადაში აშშ-ს მომსახურების ექსპორტის ექსპორტის მოცულობამ 2017 წელს 58.7 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 1993 წელთან შედარებით 245%-ით გაზრდილია.

კანადა იყო 2017 წელს აშშ-ის მე-3 უმსხვილესი სავაჭრო პარტნიორი იმპორტის კუთხით, ჩინეთისა და მექსიკის შემდეგ. 2017 წელს აშშ-ის საქონლის იმპორტმა კანადიდან 300 მლრდ აშშ შეადგენდა, რაც წინა წელთან შედარებით 8.0% (22.2 მლრდ აშშ დოლარი), ხოლო 1993 წელთან შედარებით 170%-ით გაზრდილია. აშშ-ის იმპორტში კანადის ხვედრითმა წონამ 12.8% შეადგენა.

კანადიდან აშშ-ში მომსახურების იმპორტმა 2017 წელს 32,8 მლრდ აშშ დოლარი იყო, რაც 2016 წელთან შედარებით

მეტია 9.5%-ით (2.8 მლრდ აშშ დოლარი) ხოლო 1993 წლის მონაცემებთან დაახლოებით 260%-ით.

აშშ-ის პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ კანადაში 2016 წელს 366,9 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა, ხოლო აშშ-ში კანადურმა პუი-ების მოცულობამ 371,5 მლრდ აშშ დოლარი.

აშშ-მექსიკის სავაჭრო სავაჭრო თანამშრომლობა. აშშ-ის ოფიციალური მონაცემებით, საქონლით ვაჭრობაში თუ მას 2017 წელს კანადისთან 17,5 მლრდ აშშ დოლარის დეფიციტი დაფიქსირდა, მექსიკასთან 71,1 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა. მექსიკა აშშ-ის მე-2 უმსხვილესი სავაჭრო პარტნიორია, მხარეებს შორის სავაჭრო ბრუნვამ 2017 წელს 557 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა, აქედან აშშ-ის საქონლის ექსპორტი 243, ხოლო კმექსიკიდან საქონლის იმპორტმა 314 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა. მხარეებს შორის მომსახურებით ვაჭრობის მოცულობამ 2017 წელს 59,5 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა (2016 წელი — 53,4), აქედან აშშ მომსახურების ექსპორტი 33,3 მლრდ აშშ დოლარი, ხოლო მექსიკიდან მომსახურების იმპორტი 26,3 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა

მექსიკა აშშ-ის მეორე საექსპორტო ქვეყანაა. 2017 წელს აშშ-ის საქონლის ექსპორტმა მექსიკაში 243 მლრდ დოლარი შეადგინა, რაც წინა წელთან შედარებით 5,8%-ით მეტია (13,3 მილიარდი), ხოლო 1993 წელთან შედარებით 484%-ით გაზრდილია. მექსიკაზე მოდის აშშ-ს მთლიანი ექსპორტის 15,7%. აშშ-ის მომსახურების ექსპორტმა მექსიკაში 2017

ცხრილი 02 [3, გვ. 39.]

აშშ-ის საქონლით სავაჭრო ვაჭრობა NAFTA-ს ქვეყნებთან (მლრდ აშშ დოლარი)

წელი	კანადა			მექსიკა			NAFTA		
	ექსპორტი	იმპორტი	საკაპრო. ხაზდო.	ექსპორტი	იმპორტი	საკაპრო. ხაზდო.	ექსპორტი	იმპორტი	საკაპრო. ხაზდო.
1993	100.4	111.2	-10.8	41.6	39.9	1.7		151.1	-9.1
1994	114.4	128.4	-14.0	50.8	49.5	1.3	165.3	177.9	-12.6
1995	127.2	144.4	-17.1	46.3	62.1	-15.8	173.5	206.5	-33.0
1996	134.2	155.9	-21.7	56.8	74.3	-17.5	191.0	230.2	-39.2
1997	151.8	167.2	-15.5	71.4	85.9	-14.5	223.2	253.2	-30.0
1998	156.6	173.3	-16.7	78.8	94.6	-15.9	235.4	267.9	-32.5
1999	166.6	198.7	-32.1	86.9	109.7	-22.8	253.5	308.4	-54.9
2000	178.9	230.8	-51.9	111.3	135.9	-24.6	290.3	366.8	-76.5
2001	163.4	216.3	-52.8	101.3	131.3	-30.0	264.7	347.6	-82.9
2002	160.9	209.1	-48.2	97.5	134.6	-37.1	258.4	343.7	-85.3
2003	169.9	221.6	-51.7	97.4	138.1	-40.6	267.3	359.7	-92.3
2004	189.9	256.4	-66.5	110.7	155.9	-45.2	300.6	412.3	-111.7
2005	211.9	290.4	-78.5	120.2	170.1	-49.9	332.1	460.5	-128.3
2006	230.7	302.4	-71.8	133.7	198.3	-64.5	364.4	500.7	-136.3
2007	248.9	317.1	-68.2	135.9	210.7	-74.8	384.8	527.8	-143.0
2008	261.1	339.5	-78.3	151.2	215.9	-64.7	412.4	555.4	-143.1
2009	204.7	226.2	-21.6	128.9	176.7	-47.8	333.6	402.9	-69.4
2010	249.3	277.6	-28.4	163.7	230.0	-66.3	412.9	507.6	-94.7
2011	281.3	315.3	-34.0	198.3	262.9	-64.6	479.6	578.2	-98.6
2012	292.7	324.3	-31.6	215.9	277.6	-61.7	508.5	601.9	-93.3
2013	300.8	332.5	-31.7	226.0	280.6	-54.6	526.7	613.1	-86.4
2014	312.8	349.3	-36.5	240.3	295.7	-55.4	553.1	645.0	-91.9
2015	280.6	296.2	-15.5	235.7	296.4	-60.7	516.4	592.6	-76.2
2016	266.8	278.1	-11.2	231.0	294.2	-63.2	497.8	572.2	-74.4

წელს 33,3 მლრდამ დოლარი შეადგინა, რაც, 2016 წელთან შედარებით 3,8%-ით მეტია (1,2 მლრდ ამს დოლარი), ხოლო 1993 წელთან შედარებით მეტია 220%-ით.

ასევე მექსიკა აშშ-ის საქონლის იმპორტის კუთხით მეორე ქვეყანაა. 2017 წელს აშშ-ში საქონლის იმპორტმა მექსიკიდან 314.0 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 2016 წელთან შედარებით 6.8%-ით მეტია (20.0 მლრდ აშშ დოლარი, ხოლო 1993 წელთან შედარებით 687%-ით მეტია. მექსიკაზე მოდია აშშ-ის საქონლის იმპორტის 13.4%.

მექსიკიდან აშშ-ში მომსახურების იმპორტმა 2017 წელს 26.3 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 2016 წელთან შედარებით 6.9%-ით მეტია (\$ 1.7 მილიარდი), ხოლო 1993 წელთან შედარებით დაახლოებით 254%-ით. მხარეებს შორის ასევე მასშტაბური და მზარდი საინვესტიციო თანამშრომლობა. აშშ-ის პირდაპირი უცხოური ინვესტი-

ციების მოცულობამ მექსიკაში 2015 წელს 92,3 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 1993 წელთან შედარებით გაზრდილია 610%-ით. მექსიკურმა პუი-ების მოცულობამ აშშ-ში 2015 წელს 16,6 მლრდ აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 1993 წელთან შედარებით გაზრდილია 1330%-ით.

NAFTA-ს სადავო საკითხები. ცნობილია, რომ NAFTA აშშ-ს, მექსიკასა და კანადას შორის თავისუფალ ვაჭრობას ითვალისწინებს, რომელსაც ტრამპი მუდმივად აკრიტიკებდა განსაკუთრებით არჩევნების წინ. აშშ-ს პრეზიდენტის განცხადებით, NAFTA ამერიკულ ბიზნესსა და სამუშაო ძალას ზიანს აყენებს. უნდა აღინიშნოს, რომ აშშ-ში პრეზიდენტის არჩევნების შემდეგ აშშ მოსალოდნელთან შედარებით, ნაკლებად პროტექციონისტურ პოლიტიკას ატარებს. მაგრამ, ინაუგურაციაზე წარმოთქმული სიტყვის დროს აშშ პრეზიდენტმა ტრამპმა აღნიშნა, რომ წინა პლანზე მხო-

ცხრილი 03 [4, გვ. 37.]

აშშ პუი-ები კანადასა და მექსიკაში
1993-2015 წლებში (მლნ აშშ დოლარი)

წელი	კანადური პუი-ები		მექსიკური პუი-ები		აშშ-ის პუი მექსიკაში
	აშშ-ში	კანადაში	აშშ-ში	აშშ-ში	
1994	41,219	74,221	2,069	16,968	
1995	45,618	83,498	1,850	16,873	
1996	54,836	89,592	1,641	19,351	
1997	65,175	96,626	3,100	24,050	
1998	72,696	98,200	2,055	26,657	
1999	90,559	119,590	1,999	37,151	
2000	114,309	132,472	7,462	39,352	
2001	92,420	152,601	6,645	52,544	
2002	92,529	166,473	7,829	56,303	
2003	95,707	187,953	9,022	56,851	
2004	125,276	214,931	7,592	63,384	
2005	165,667	231,836	3,595	73,687	
2006	165,281	205,134	5,310	82,965	
2007	201,924	250,642	8,478	91,046	
2008	168,746	246,483	8,420	87,443	
2009	188,943	274,807	11,111	84,047	
2010	192,463	295,206	10,970	85,751	
2011	205,225	330,041	12,500	85,599	
2012	214,314	366,709	12,751	104,388	
2013	222,989	370,259	15,869	86,433	
2014	257,142	358,452	16,567	89,650	
2015	268,972	352,928	16,597	92,812	

ლოდ აშშ-ს სავაჭრო-ეკონომიკური ინტერესები უნდა იყოს დაყენებული და პროტექციონიზმს ეკონომიკური სარგებლის მოტანა შეუძლია.

მექსიკის მთავრობის წარმომადგენლები მოხარულები არიან, რომ პრეზიდენტ ტრამპთან NAFTA-სთან (ჩრდილოეთ ამერიკის თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმება) დაკავშირებით ხელახალი მოლაპარაკებების გამართვა შესაძლებელია. თუმცა მათ ამერიკელ კოლეგას მესიჯსაც უგზავნიან: არ დააწესოთ საბაჟო ტარიფი, რომ სავაჭრო ტარიფები ორივე მხარეს უარყოფით ეკონომიკურ შედეგებს მოუტანს.

სამუშაო ადგილების გარკვეული რაოდენობა ამერიკელი მოსახლეობისთვის ნამდვილად დაკარგულია, თუმცა ამის ასე მარტივად თქმა არ შეიძლება: აშშ-ის სხვადასხვა კვლევების მიხედვით, ნაფტას შემდეგ, სამივე ქვეყანაში (მ. შ. აშშ-ში) 40 მლნ მეტი სამუშაო ადგილი შეიქმნა და დღეს NAFTA-ზე პირდაპირ არის დამოკიდებული.

თავის მხრივ NAFTA-თი სარგებელს ამერიკული ტნკ-ები, განსაკუთრებით კი ავტომწარმოებლები იღებენ, რომლებიც მექსიკაში იაფ მუშახელს მარტივად პოულობენ. მექსიკაში საქონლის წარმოება უფრო იაფი ჯდება. შესაბამისად, ამერიკელი მოსახლეობა მექსიკიდან იმპორტირებულ საკვებს, ტანსაცმელსა, ავტომობილებს და სხვა საქონელს უფრო ხელმისაწვდომ ფასებში ყიდულობს, თავის მხრივ ნაფტას ხელშეკრულების გადახედვა მათ საქონელსა და მომსახურებას გაუძვირებს.

აშშ, კანადასა და მექსიკის ვაჭრობის მინისტრებმა განაცხადეს, რომ სამივე ქვეყნის მთავრობა მზადაა დაჩქარებული იქნას სავაჭრო მოლაპარაკებების პროცესი და მოხდეს შეთანხმება განახლება საკუთარი მოქალაქეების სასარგებლოდ. მოლაპარაკებები დაიწყო 2017 წლის 16 აგვისტოს, მაგრამ ბოლომდე გაურკვეველია NAFTA-ის განახლებისა და მოდერნიზაციის პერსპექტივა. თავის მხრივ პრეზიდენტი ტრამპი განაგრძობს NAFTA-ის კრიტიკას და იმის ხაზგასმას რომ აშს აქვს მაღალი სავაჭრო დეფიციტი მექსიკასთან. 2018 წლის თებერვალში მან განაცხადა რომ თუ შეერთებული შტატები ვერ შეთანხმდება მხარეებთან ის შეწყვეტს NAFTA-ს ხელშეკრულებას.

აშშ-ს პრეზიდენტმა, დონალდ ტრამპმა შესაძლოა ჩრდილოეთ ამერიკის თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმება (NAFTA) აღარ გაახანგრძლივოს. წინასაარჩევნო კამპანიის მსვლელობისას მან NAFTA-ს „ისტორიაში ყველაზე ცუდი ხელშეკრულება“ უწოდა და თეთრ სახლში შესვლის შემდეგ კანადისა და მექსიკის უმაღლეს წარმომადგენლებთან ერთად მოლაპარაკებების მაგიდას მიუჯდა. თუმცა მას შემდეგ მოლაპარაკებების რამდენიმე უშედეგო რაუნდი გაიმართა.

ტრამპის განცხადებით, NAFTA აშშ-სთვის მომგებიანი ხელშეკრულებაარ არის. მისი აზრით, განსაკუთრებულ

სარგებელს მექსიკა იღებს, რომელიც აშშ-ს სამუშაო ადგილებს ართმევს.

ჩრდილოეთ ამერიკის თავისუფალი ვაჭრობის შეთანხმებას (NAFTA) ხელი 23 წლის წინ მოეწერა და მან აშშ, კანადა და მექსიკა გააერთიანა. აშშ-ს სავაჭრო პალატის ინფორმაციით, ათეულობით მილიონი სამუშაო ადგილი მექსიკასთან და კანადასთან ვაჭრობაზე პირდაპირ არის დამოკიდებული. სამუშაო ადგილების ზრდას კი ხელი სწორედ NAFTA-ზე ხელმოწერამ შეუწყო.

ერთ-ერთი მთავარი საკითხი, რომელზეც სამი მხარე შეთანხმებას ვერ ახერხებს, შემდეგია – საავტომობილო მრეწველობა და ვაჭრობა. მექსიკასთან სავაჭრო დეფიციტის ერთ-ერთი მთავარი განმსაზღვრელი ფაქტორი ავტომობილებია. ასე მაგალითად, 2016 წელს აშშ-ის ექსპორტში მანქანებისა და მისი ნაწილების წილმა მექსიკაში შეადგინა 27,2 მლრდ აშშ დოლარი, ხოლო იმპორტმა მექსიკიდან 96 მლრდ აშშ დოლარი, 1993 წელთან შედარებით აშშ-ის მანქანებისა და მისი ნაწილების ექსპორტი მექსიკაში გაზრდილია 262%-ით ხოლო პირიქით 765%-ით.

საქართველოს აქვს სავაჭრო-ეკონომიკური (და არა მარტო) ურთიერთობები ნაფტას წევრ ქვეყნებთან, განსაკუთრებით კი მის სტრატეგიულ პარტნიორ აშშ-თან [11], [14].

ეკონომიკური კვლევების უმრავლესობა მიუთითებს იმაზე, რომ NAFTA მომგებიანია ჩრდილოეთ ამერიკის ეკონომიკისა და წევრი ქვეყნების მოქალაქეებისათვის, მაგრამ ზიანი მიაყენა რიგ დარგებს [5] [6] [8]. ასევე მიიჩნევენ, რომ NAFTA-დან გამოსვლა და ვაჭრობის ბარიერების აღდგენა უარყოფითად იმოქმედებს აშშ-ის ეკონომიკასა და ხარჯზე [9] [10]. თუმცა, მექსიკა ბევრად უფრო მეტად დაზარალდა, შემცირდება სამუშაო ადგილები და მოხდება ეკონომიკური ზრდის შემცირება როგორც მოკლევადიან, ისე გრძელვადიან პერსპექტივაში.

ამრიგად ეკონომიკური ინტეგრაციის შედეგები ასე გამოიყურება: გაიზარდა აშშ-ის ექსპორტის მოცულობა აშშ-ში; გაიზარდა აშშ-ში კანადური საქონლის იმპორტმა; გაიზარდა აშშ-ის მომსახურების ექსპორტმა კანადაში; გაიზარდა კანადური მომსახურების იმპორტმა აშშ-ში; გაიზარდა აშშ-ის პუი-ების მოცულობამ კანადაში; გაიზარდა კანადური პუი-ების მოცულობამ აშშ-ში; გაიზარდა აშშ-ის ექსპორტის მოცულობა მექსიკაში; გაიზარდა აშშ-ში მექსიკური საქონლის იმპორტმა; გაიზარდა აშშ-ის მომსახურების ექსპორტმა მექსიკაში; გაიზარდა მექსიკური მომსახურების იმპორტმა აშშ-ში; გაიზარდა აშშ-ის პუი-ების მოცულობამ მექსიკაში; გაიზარდა მექსიკური პუი-ების მოცულობამ აშშ-ში; გაიზარდა კანადისა და მექსიკის სავაჭრო-ეკონომიკური თანამშრომლობის მასშტაბები; გაიზარდა აშშ-ის კომპანიების ფილიალებია რაოდენობა კანადაში და პირიქით და სხვ.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. World development indicators, (2017). World bank.
2. World Trade Organization, (2016). „World Trade Statistical Review”.
3. M. Angeles Villarreal. Ian F. Fergusson. (2018). NAFTA Renegotiation and Modernization. Congressional Research Service.
4. M. Angeles Villarreal. Ian F. Fergusson. (2018). The North American Free Trade Agreement (NAFTA). Congressional Research Service.
5. «NAFTA's Economic Impact». (2017). Council on Foreign Relations. Retrieved.
6. Jump up Rodrik, Dani. (2017). Populism and the Economics of Globalization.
7. Jump up to: Which American producers would suffer from ending NAFTA?». (2017). The Economist. Retrieved.
8. M. Angeles (2010). Villarreal NAFTA and the Mexican Economy, Federation of American Scientists Congressional Research Service.
9. James McBride, Mohammed Aly Sergie NAFTA's Economic Impact. <https://www.cfr.org/background/naftas-economic-impact>
10. Rothbard, Murray. (2016). The NAFTA Myth Mises Institute. Mises Institute.
11. ფუტყარაძე რ. (2017). საქართველო-ევროკავშირის სავაჭრო-ეკონომიკური ურთიერთობები: პრობლემები და პერსპექტივები, თბილისი, «უნივერსალი».
12. Putkaradze R. (2015). Historical Aspects of Trade and Economic Relations between Georgia and the European Union. Zeszyty Naukowe UNIwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach Seria: Administracja i Zarządzanie. Scientific Journal, Nr 107, 2015. Zeszyty Naukowe UNIwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach Seria: Administracja i Zarządzanie, Poland.
13. <http://www.naftanow.org>
14. <http://geostat.ge>

THE NORTH AMERICAN FREE TRADE ASSOCIATION (NAFTA) AND ITS ECONOMIC EFFECTS

RAMAZ PUTKARADZE

Doctor of Economics, Associate Professor
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Georgia
ramaz.putkaradze@tsu.ge

<https://doi.org/10.35945/gb.2018.05.029>

KEYWORDS: ECONOMIC INTEGRATION, NAFTA, FREE TRADE, ECONOMIC EFFECTS

SUMMARY

The North American Free Trade Association (NAFTA) was founded in 1994 and includes the US, Canada and Mexico. Most of the tariff and non-tariff barriers were abolished after the agreement went into force. The Association has significantly contributed to deepening trade between member states and the growth of investments.

NAFTA is an example of how the member states can benefit from free trade. Although NAFTA was established just 24 years ago, the benefits brought by it to the member countries are quite significant; in particular, gross domestic product (GDP) of the member countries increased, the GDP per capita increased, employment rate grew. NAFTA provides an example that free trade has and will have a future. According to various studies, since 1993 the number of the employed has grown by 40 million people. It should be noted that the U.S. export to Canada grew from 100 million USD in 1993 to 267 million USD in 2016 and to Mexico from 142 million USD to 498 million USD. The U.S. import from Canada

amounted to 111 million USD in 1993 and 278 million USD in 2016; while import from Mexico grew from 151 million USD to 572 million USD. Every fourth job in Mexico depends on the export sector.

The majority of economic analysis shows that NAFTA is beneficial for the economy of North America and the residents of the member countries; however, it damaged a number of sectors. In addition, it is argued that withdrawal from NAFTA and restoring trade barriers will negatively affect U.S. economy and expenses. However, Mexico will be much more affected as jobs will be reduced and economic growth will slow down both in short and long term perspectives.

NAFTA has great support in the U.S. (as well as in Canada and Mexico). The survey by Gallup conducted in February 2017 showed that over 70% of Americans consider that NAFTA was good for America.

Georgia has trade and economic (and not only) relations with NAFTA member countries, especially with its strategic partner US.